ROK XII. KWIECIEŃ—CZERWIEC 1931. NR. 2.

PRZEGLĄD WYDAWNICTW

KWARTALNIK WYDAWNICTW WŁASNYCH

S. A. KSIĄŻNICA-ATLAS T. N. S. W.

NASZE NOWE WYDAWNICTWA SZKOLNE.

Ponieważ pod koniec roku szkolnego ustala się podręczniki na rok następny, a szkoły w związku z tem zwracają się do nas wielokrotnie z zapytaniami w sprawie nowych wydawnictw, zwłaszcza tam, gdzie idzie o wydawnictwa ciągłe, wydawane przez jednego i tego samego autora dla kilku klas, zestawiamy, podobnie jak w roku ubiegłym, poniżej te nowości wydawnicze, które ukażą się przed nowym rokiem szkolnym.

Język polski

Tablice ścienne do Elementarza powiastkowego M. Falskiego. W wykonaniu art. mal. *W. Skoczylasa.* 18 tablic barwnych w rozmiarach 78 × 70 *cm* w 3 serjach po 6 tablic. Serja I: Tabl. I: As (a, s,); Tabl. II: to As (t, o,); Tabl. III: Ala i As (l, i,); Tabl. IV: co to — to lisy (c, y,); Tabl. V: kot i kotek (k, e,); Tabl. VI: ej kotki — ej kotki (j); Serja II: Tabl. VII: to dom (d, m,); Tabl. VIII: jest noc (n); Tabl. IX: Janek i Ala idą do lasu (ą, u,); Tabl. X: to są kury (r); Tabl. XI: co to — to kogut (g); Tabl. XII: to jest pole (p). Serja III: Tabl. XIII: to jest łąka (ł); Tabl.: XIV: to koza i kózka (z, ó,); Tabl. XV: — huhu — to sowa (h, w,); Tabl. XVI: to żuk a to żaba (ż, b,); Tabl. XVII: co to — to węże (ę); Tabl. XVIII: to fabryka (f). — Potrzeba tablic ściennych jako pomocy do nauki czytania i pisania była oddawna wysuwana przez szeroki ogół nauczycielski. W wielu szkołach przy przerabianiu materjału elementarza sporządzano takie tablice samorzutnie i posługiwano się niemi, jakkolwiek często nie czyniły one zadość nawet bardzo skromnym wymaganiom dydaktycznym i artystycznym.

Wydane obecnie tablice barwne do Elementarza powiastkowego *M. Falskiego* ilustrują tematy, wprowadzone w tym elementarzu do poznawania wyrazów podstawowych i nauki nowych dźwięków i liter. Pod względem artystycznym tablice te, wykonane przez artystę-malarza W. Skoczylasa, stoją na najwyższym poziomie. Dzięki temu nietylko staną się one nieodzowną pomocą przy nauce czytania i pisania, ożywią ją i urozmaicą, ale przyczynią się też do kształcenia smaku estetycznego wśród najszerszych warstw dzieci.

I. Nagroda. A. Jankowska. Lwów. Rys. do K. Dickensa: Dawid Copperfield. Biblj. Iskier. T. XI.

Dla świeżości wrażeń, odbieranych przez dzieci, należy zawieszać tablice w klasie tylko w miarę potrzeby przy nauce, a nie rozwieszać nastałe na ścianach. Bliższe szczegóły, dotyczące sposobu posługiwania się tablicami i przeprowadzania związanych z ich użyciem ćwiczeń, podane są we Wskazówkach do Elementarza powiastkowego *M. Falskiego,* zawierających wogóle bardzo bogaty materjał informacyjny, które każdemu nauczycielowi wydaje się na żądanie bezpłatnie, póki zapas starczy.

Dalsze uwagi i cena podane na str. 27.

H. Gaertner: **Język ojczysty.** Podręcznik do nauki o języku polskim w seminarjach nauczycielskich. — Podręcznik, oparty w zupełności na wskazaniach programu ministerjalnego, obejmie pięć części dla każdego kursu seminarjum.

Część pierwsza, która ukaże się na najbliższy rok szkolny, zawiera wiadomości wstępne, głosownię z uwzględnieniem pisowni, oraz elementarne wiadomości z wersyfikacji, charakterystykę części mowy, ogólne zasady budowy wyrazów oraz naukę o słowotwórstwie imion, zaimków, przysłówków, wykrzykników, przyimków i spójników. Część druga poświęcona będzie odmianie imion i zaimków, oraz morfologji czasowników. W części trzeciej znajdą się ogólne wiadomości z głosowni i morfologji staropolskiej, w zakresie, niezbędnym do zrozumienia dzisiejszych właściwości gwarowych i prowincjonalnych, nadto składnia, z uwzględnieniem właściwości staropolskich, spotykanych w lekturze szkolnej. Część czwarta, poświęcona słownictwu, obejmie przepisane przez program wiadomości z psychologji języka. W części piątej znajdą się elementarne wiadomości o właściwościach gwar ludowych i zawodowych, z uwzględnieniem języka indywidualnego. We wszystkich działach uwzględnia się w szerokiej mierze zagadnienia poprawności językowej w związku z omawianiem obocznych form wymawianiowych, fleksyjnych i składniowych.

W każdej części będzie znajdował się osobny dział ćwiczeń, zawierający materjał, zagadnienia i podstawowe pytania, ułatwiające indukcyjny tok nauczania, którego wynikiem mają być uogólnienia, zawarte w dziale teoretycznym. Do każdej części podręcznika zostaną dodane wskazówki dydaktyczne dla nauczyciela.

St. Tync i *J. Gołąbek:* **Czytanki polskie dla II oddziału szkoły powszechnej.** — Podręcznik ten to w całem tego słowa znaczeniu książeczka pogodna, napisana ze znajomością duszy dziecięcej i troską o jej dobro, oparta na zasadach najwspółcześniejszych i uwzględniająca racjonalne wskazania metodyczne i pedagogiczne. Autorowie umieli odpowiedzieć do-

brze rozwojowi uczuciowo-intelektualnemu ośmioletniego dziecka i dostarczyli mu lektury, wybranej z prawie wszystkich autorów, ukochanych przez dzieci, uwzględnili też najnowsze wyniki techniki, co wskazuje na wyraźną tendencję do uwspółcześnienia nauki szkolnej.

II. Nagroda. H. Skarbek-Kruszewska, Warszawa. Rys. do K. A. Czyżowskiego: Jim żeglarz. Biblj. Iskier. T. XVII.

Zasada koncentryzmu została przeprowadzona w książeczce konsekwentnie. Koncentracja tematów jest ułożona w ten sposób, by w miarę czasu i rozwoju dziecka uwzględniać coraz szersze jego zainteresowania i możliwości pojęciowe. Dlatego też łatwo można obserwować zmieniający się wciąż stopień trudności utworów, następujących kolejno po sobie. Z punktu widzenia dydaktyczno-pedagogicznego jest bardzo ważny moment, świadczący o rozwadze i wnikliwości autorów.

Podręcznik ten został już rozporządzeniem Min. W. R. i O. P. z d. 22. IV. 1931, L. II. 5061/31, aprobowany definitywnie do użytku szkolnego.

Dane bibljograficzne i cena książki znajduje się na str. 27.

St. Tync i *J. Gołąbek:* **Przewodnik metodyczny do Czytanek polskich dla II oddziału szkoły powszechnej.** — Przewodnik ten, oparty na francuskiej metodzie aktywnej i na niemieckiej metodzie szkoły pracy, a będący rezultatem długich badań, doświadczeń i studjów odnośnej literatury, zawiera wskazówki do nauczania na podstawie wymienionego wyżej podręcznika. Dla nauczyciela początkującego stanowić on będzie walną pomoc, jak każdą lekcję należy metodycznie przeprowadzać, nauczycielom doświadczonym da impuls do urozmaicania nauki nieznanemi sobie sposobami i do samodzielnej inwencji.

Dane bibljograficzne i cenę podręcznika zamieszczono na str. 27.

F. Śliwiński i *J. Hełczyński*: **Słowniczek ortograficzny.** Słowniczek ten jest przeznaczony do użytku wyższych klas szkoły powszechnej i wszystkich klas gimnazjum niższego.

Materjał słownikowy zastosowano do ćwiczeń i opowiadań z zakresu języka i nauki pisowni, dzięki czemu dziecko może przejść od zeszytu, w którym samo układało według alfabetu wyrazy, trudne do opanowania pod względem pisowni, do niniejszego podręcznika, a zapozna się z nowym doradcą, który nie zrazi go ani trudnością przy wyszukiwaniu wyrazów, ani zbyt surowem obliczem.

Wstęp wyjaśnia uczniowi, jak należy szukać poszczególnych wyrazów i rozwiązywać trudności ortograficzne. Czcionki grube zwrócą uczniowi uwagę na najistotniejszą trudność w pisowni wyrazu szukanego, wreszcie wpłyną na zapamiętanie wydłużonego obrazu liter.

W miarę rozwoju młodzież szkół powszechnych i niższego gimnazjum znajdzie gotowe formy w swym podręczniku, ważne ze względów morfologicznych; kolumna zasadniczych wyrazów uzupełniona jest formami, nastręczającemi trudności ortograficzne, a pierwsza forma zasadniczego wyrazu odmiennego jest rozdzielona na zgłoski. Wyrazy nieodmienne są powtórzone w postaci, rozdzielonej na sylaby.

Inicjały zaznaczają odpowiednie działy wyrazów, zaczynających się od danej litery, litery inicjału. Dyskretne rysunki, tworzące rodzaj fryzu, ilustrują przedmioty, których nazwy znajdują się w tym dziale; rysunki te nie budzą wątpliwości co do ich znaczenia, nie zmieniają charakteru słownika ortograficznego, ale składają się na miłą formę podręcznika, zastosowanego do wieku młodzieży szkół powszechnych i niższego gimnazjum.

Te wszystkie zalety świadczą, że nowy ten słowniczek stanie się dobrym doradcą młodzieży. Nie lękając się użycia wyrazu, nastręczającego trudności, nauczy się chłopiec, czy dziewczynka, zwracać uwagę pilną na ortografję, przyzwyczai sie do korzystania ze słowników ortograficznych w wyższem gimnazjum, czy szkole zawodowej.

Język niemiecki

J. Jakóbiec i *St. Leonhard:* **Dorf und Stadt.** Podręcznik do nauki języka niemieckiego dla VI oddziału szkoły powszechnej i II kl. gimnazjalnej. Rozszerzone wydanie dziewiąte części drugiej: Pierwszej książki do nauki j. niemieckiego. Opracował J. Jakóbiec. — Podręcznik ten wykazuje te same właściwości opracowania jak jego część pierwsza: Schule und Haus. Treść odnosi się do wsi i miasta z wyróżnieniem grup: W ogrodzie i w polu, W zagrodzie wiejskiej, W lesie, Z życia publicznego i Z życia prywatnego w mieście. Ustępy opisowe i zasób wyrazów zostały ograniczone do tego, co nieodzowne, a natomiast pomnożono część opowieściową, poetycką i rozmówkową, przeważnie w związku z wyrazami poznanemi na podstawie poglądu. Materjał gramatyczny rozszerzono skutkiem wprowadzenia reszty czasów, ale tylko w stronie czynnej; przegląd poznanych zjawisk gramatycznych ułatwia osobne zestawienie przy końcu podręcznika.

Pożądane ożywienie wprowadzą liczne zabawy i gry w formie dialogu, a do budzenia radości przyczynią się nowe pieśni z nutami, dostosowane do okoliczności i wieku młodzieży. Nadto liczne ilustracje, wykonane przez znanego artystę J. Szancera, ułatwią nietylko poglądowe ujęcie, lecz rozwiną także uczucia estetyczne.

Książka ta potrzebna będzie w drugim roku nauczania, zarówno w szkole powszechnej, jak w gimnazjach.

J. Chmaj i *K. Zagajewski:* **10.000 słówek niemiecko-polskich.** — Sprawa słownika szkolnego dotąd była w zupełnem zaniedbaniu. Każdy podręcznik ma swój słowniczek, niektóre wydania autorów także, każdy według innego systemu. Tym sposobem jedno słówko mogło być podane kilkanaście razy w rozmaitych miejscach, czasem w rozmaitej stylizacji, co nie jest ani celowe, ani ekonomiczne. Dlatego instytucją nasza oddawna planowała wydanie elementarnego słownika, któryby uczynił w znacznej mierze zbędnemi liczne słowniczki specjalne. Na podstawie studjów ustalono, że słownik ten ma zawierać około 10.000 słów, przeważnie zasadni-

czych, ale i najczęstszych pochodnych. Cyfrę 10.000 nieco przekroczono, ale zato dano wymowę, fleksję, skrót składni, gdzie niegdzie nawet zwroty. Wobec tego w przyszłości słowniczki specjalne będą mogły być bardzo oszczędne, zawierając poprostu tylko rzadkości leksykalne.

Język grecki

A. Rapaport: **Słownik do wyboru z pieśni Homera.** — Słownik ten zawierać będzie materjał leksykalny szkolnego wydania Iljady i Odysei *Homera.* Wyjaśnienia znaczeń wyrazowych oparte są na najnowszych pracach egzegetycznych i leksykalnych, a szczególnie uwzględniono etymologję, tak że z istniejących w Europie słowników do Homera niniejszy przedstawia zasób etymologicznych objaśnień największy i najbardziej zbliżony do obecnego stanu wiedzy w tej dziedzinie. W etymologji uwzględniono oczywiście polszczyznę i języki słowiańskie, jako też język niemiecki i litewski. Przy podawaniu znaczeń z zakresu żeglugi uwzględnia autor polskie słownictwo żeglarskie i rybackie, a dodatku na końcu książki umieszcza ustęp o budowie okrętu, mający objaśniać Homera i budzić zainteresowanie dla spraw, związanych z morzem. Starannie opracowano też wyrazy z zakresu rzemiosł i słówka z dziedziny zoologji i botaniki. Słownik jest tak ułożony, że bez większej trudności da się znaleźć każda forma i wyraz i znaczenie, a do łatwości znalezienia przyczynia się w znacznej części odpowiednia szata typograficzna. Na końcu słownika podane są ilustracje, a trzyarkuszowy blisko wstęp obejmuje gramatykę dialektu homerowego, oraz uwagi etymologiczne, umożliwiające uczniom rozumne korzystanie z każdego słownika etymologicznego.

Matematyka

St. Banach, W. Sierpiński i *W. Stożek:* **Arytmetyka i geometrja dla klasy III szkół średnich.** — Podręcznik podzielony jest na dwie części, arytmetykę i geometrję. Obie części przystosowane są do planów Ministerstwa W. R. i O. P., a systematyczne ułożenie materjału, związanego w jedną całość, ułatwi nauczycielowi naukę, uczniowi zrozumienie. W arytmetyce nauka o wielkościach wprost i odwrotnie proporcjonalnych objaśniona jest na licznych przykładach, przyczem autorzy posługują się poglądem i najprostszą interpretacją geometryczną, unikają natomiast formalnych, a zatem mało kształcących metod. Nauka o procentach w głównej części stanowi naturalny i doskonały materjał teorji równań.

Liczby ogólne wprowadzają autorowie, opierając się na starannie dobranych przykładach. Poprzedza wprowadzenie liczb ogólnych nauka o nawiasach, grupy zadań o tym samym schemacie, powtórzenie najważniejszych twierdzeń o obliczaniu obwodów pól w formie wzorów. Tabelaryczne obliczanie wyrażeń stanowi doskonały wstęp do teorji równań i zapoznaje ucznia w przystępny sposób z pojęciem funkcji.

W geometrji główny nacisk kładą autorzy na wykształcenie zmysłu przestrzennego ucznia, do czego przyczyniają się szeroko uwzględnione te elementy geometrji wykreślnej, z któremi uczeń spotyka się w życiu praktycznem. Nauka o obliczaniu objętości brył stanowi naturalne rozszerzenie materjału z lat poprzednich. Całość poprzeplatana jest licznemi i praktycznemi zadaniami i ćwiczeniami, przyczem nie brak zadań o charakterze

zabaw i żartów matematycznych, co niewątpliwie przyczyni się do zainteresowania się uczniów nauką matematyki. Całość książki podnoszą celowo dobrane i starannie wykonane rysunki.

ŚWIAT I ŻYCIE.

W roku przyszłym zacznie się ukazywać w naszym nakładzie pod tytułem nagłówka czterotomowa encyklopedja dla młodzieży. Encyklopedja wychodzić będzie zeszytami po dziesięć rocznie. Na czele redakcji encyklopedji stoi prof. dr. Zygmunt Łempicki, do współpracy udało się pozyskać najwybitniejsze siły pedagogiczne i naukowe.

Redakcja encyklopedji stawia sobie bardzo rozległe zadanie. Ponieważ encyklopedja przeznaczona ma być dla młodzieży średnich klas naszego gimnazjum i wyższych klas szkoły powszechnej, wychodzi redakcja z założenia, iż powtarzanie wiadomości, dostarczonych naszej młodzieży przez szkołę, jest absolutnie zbędne. Encyklopedja ma być zarówno odległa od normalnego podręcznika szkolnego, jak i od encyklopedyj przeciętnych. Pierwszą więc jej zasadą będzie unikanie powtarzania wiadomości szkolnych. Wynika z tego oczywiście, że w encyklopedji specjalnie szeroko uwzględnione będą te wszystkie przedmioty, które w szkole nie są zazwyczaj wykładane.

Zadaniem encyklopedji będzie więc pokazanie młodzieży naszej możliwie szerokiego i wszechstronnego obrazu życia współczesnego. We wszystkich artykułach, w przedstawieniu wszystkich niemal dyscyplin panować musi bezwzględny prymat współczesności. Encyklopedja chce być tą książką, która młodzież naszą wprowadzi w życie, która ją nauczy, jak się kształtuje życie jej ojczyzny, która ją wreszcie zaznajomi z szerokiemi perspektywami życiowemi, narzuconemi pokoleniu dzisiejszemu przez zdobycie niepodległości.

II. Nagroda. L. Fomin, Białystok. Rys. do B. Bobrowskiej: Janek w legjonach. Bibl. Ishler. T. XXX.

Do przedmiotów, które znajdą w encyklopedji uwzględnienie, należą przedewszystkiem niemal wszystkie wiadomości z dziedziny naszego współczesnego życia gospodarczego, o których młodzież nasza ma zazwyczaj bardzo słabe pojęcie. Encyklopedja pragnie w tej dziedzinie dać młodzieży nietylko i nietyle zasadnicze pojęcia i definicje, ale będzie się starała wprowadzić tę młodzież w żywy rytm zjawisk gospodarczych, zaznajomić ją z dynamiką tych objawów, pokazać jej od tej strony całe nasze życie współczesne.

Z takiego postawienia sprawy wyni-

ka, że w encyklopedji znaleźć muszą bardzo szerokie uwzględnienie takie działy, jak przemysł, rzemiosło, rolnictwo, handel, organizacja państwowa, że wyczerpującego, acz całkowicie bezstronnego oświetlenia doczekać się muszą wszelkie zjawiska życia społecznego, prądy współczesne, nurtujące życie dzisiejsze, wszelkie formy organizacyjne, współżycie ludzi między sobą; obok tego encyklopedja zaznajomić musi młodzież z olbrzymią dziedziną techniki współczesnej, pokazać, jak rozwój tej techniki wpływa na ukształtowanie naszego życia. W encyklopedji znaleźć musi dalej uwzględnienie to wszystko, co młodzież dzisiejszą najżywiej interesuje, a więc sporty, radjo, kino, samochód, samolot i inne wynalazki.

II. Nagroda poza konkursem I. Nowakowska, Lwów. Rys. do Z. Urbanowskiej: Róża bez kolców. T. I—II. Biblj. Iskier. T. XIV—XV.

Ten prymat współczesności, o którym mówiliśmy wyżej, mieć powinien zastosowanie i w przedstawieniu przeszłości. Encyklopedja nie dąży bynajmniej do przedstawienia wyczerpującego całej przeszłości historycznej, nie ma zamiaru wykazać np. wszystkich faktów, które zdarzyły się na płaszczyźnie dziejowej. Z olbrzymiego materjału historycznego ma encyklopedja zamiar wydobyć to wszystko, co jest zaczątkiem form kultury dzisiejszej, co jest jedynym i trwałym dorobkiem nietylko w historji danego kraju, ale i w dziejach całej ludzkości. Historja poszczególnych krajów uwzględniona też będzie przedewszystkiem pod kątem widzenia tego, co wniosły one do ogólnego dorobku ludzkości. Sugestywne rzuty syntetyczne pokażą młodzieży rozwój takich instytucyj społecznych, jak np. parlamentaryzm, czy dzisiejsze formy organizacji państwowej. Z całej historji ludzkości wydobyte ma być to, co twórcze, mocne i żywotne.

Historja dostarczyć też powinna materjału, na któremby pokazać można młodzieży znaczenie wysiłku twórczego człowieka. W historji wszelkich nauk uwzględniony być musi ten moment wysiłku człowieka, pokazany być musi jej postęp i rozwój, okupiony szlachetnemi ofiarami przedstawicieli danej nauki.

Poza materjałem historycznym uwzględniona być musi w encyklopedji w możliwie szerokim zakresie cała nasza współczesna kultura duchowa, a więc literatura, sztuka, muzyka i t. d. Poza tem do encyklopedji wejść musi to wszystko, co rozszerza widnokręgi myślowe młodzieży, co pokazuje jej najróżniejsze strony życia, a więc zagadnienia, wchodzące np. w zakres etnografji bliższej i dalszej.

Przy wyborze materjału ma redakcja zamiar kierować się nietylko względami czysto racjonalnemi, ale często i wręcz emocjonalnemi. Czasami momentem decydującym o uwzględnieniu tego, czy innego, zjawiska, czy

osoby, będzie jej oryginalność, odmienność, to coś, co może przykuć uwagę młodzieży, zainteresować ją, zaintrygować, przyciągnąć. Encyklopedja chce bowiem nietylko uczyć i informować, ale i bawić, chce być nietylko ozdobą bibljoteki, ale książką czytaną i lubianą, towarzyszem i przyjacielem. Lekka i zajmująca forma przedstawienia, liczne i staranne ilustracje powinny się do tego walnie przyczynić. Tom czwarty, który stanowić będzie w swoim rodzaju osobną całość, wypełni te luki informacyjne, które powstać mogą w trzech pierwszych tomach.

PRZEGLĄD OSTATNICH WYDAWNICTW.

A. Opuściły świeżo prasę:

a. Nowości.

S. Baley: **Psychologja wieku dojrzewania.** Biblj. Pedagogiczno-Dydaktyczna. T. V. *Zł. 11·—.*

B. Duchowicz: **Składniki chemiczne naszych pokarmów i napojów.** Tabl. A: Pokarmy roślinnego pochodzenia. Tabl. B: Pokarmy zwierzęcego pochodzenia. *Niepodkl. z objaśn. zł. 4·—, podkl. na tekturze 10·80.*

S. Łoś: **Strażnica.** Biblj. Iskier. T. XXXVI. *Brosz. zł. 4·60, w kart. 6·—.*

Cz. Nanke: **Odkrycia geograficzne.** 1 : 120,000.000. Mapka Szkolnego atlasu historycznego. Cz. II. Nr. 9. *Zł. 1·—.*

Cz. Nanke: **Europa środkowa w wieku XVII i XVIII.** 1 : 11,500.000. Mapka Szkolnego atlasu historycznego. Cz. II. Nr. 11. *Zł. 1·—.*

Cz. Nanke: **Europa zachodnia w czasie wojen napoleońskich.** 1 : 7,500.000. Mapka Szkolnego atlasu historycznego. Cz. II. Nr. 14. *Zł. 1·—.*

Cz. Nanke: **Europa w wieku XIX.** 1 : 21,000.000. Mapka Szkolnego atlasu historycznego. Cz. II. Nr. 15. *Zł. 1·—.*

F. A. Ossendowski: **Zagończyk.** Biblj. Iskier. T. XXIX. *Brosz. zł. 5·20, w kart. 6·80.*

Pamiętnik II Ogólnopolskiego Zjazdu Polonistów. Opracował *M. Tazbir. Zł. 6·—.*

S. Przybylski: **Goniec królewski.** Biblj. Iskier. T. XXXV. *Brosz. zł. 5·60, w kart. 7·20.*

Dr. I. Pannenkowa: **Współpraca domu ze szkołą w Ameryce Północnej.** Współpraca Domu i Szkoły w Dziele Wychowania Młodzieży. T. V. *Zł. 0·90.*

Polski Przegląd Kartograficzny. Red. *E. Romer.* Rok IX. Nr. 33—34. *Prenumerata roczna zł. 8·—.*

Przyroda i Technika. Red. *A. Koczwarowa.* Rok X. Nr. 1—5. *Pren. rocz. zł. 8·40.*

W. Semkowicz: **Polska za Kazimierza Wielkiego.** 1 : 6,000.000. Mapka Szkolnego atlasu historycznego. Cz. II Nr. 7. *Zł. 1·—.*

St. Tync i *J. Gołąbek:* **Czytanki polskie dla II oddziału szkoły powszechnej.** *Zł. 2·60.*

St. Tync i *J. Gołąbek:* **Przewodnik metodyczny do Czytanek polskich dla II oddziału szkoły powszechnej.** *Zł. 2·80.*

T. Zwoliński: **Tatry.** Część wschodnia: Tatry Wysokie i Bielskie 1 : 40.000. *Niepodklejona zł. 9·20, podklejona na płótnie 13·70.*

b. Wznowienia.

J. Domaniewski: Pogadanki przyrodnicze. Dla klasy II szkół średnich. Wydanie III. *Zł. 2·80.*

J. Mihułowicz: Podręcznik arytmetyki na kl. VII gimnazjów. Wyd. IV. *Zł. 4·—.*

B. Nawroczyński: **Uczeń i klasa.** Wyd. II. *Zł. 12·80.*

F. Piasek: Nauka śpiewu metodą trójdźwiękową. Cz. II. Wyd. III. *Zł. 1·80.*

T. Sierzputowski: Arytmetyka. Część IV. Wyd. VII. *Zł. 3·40.*

J. Szarota: Paris. Quatrième livre de français. Wyd. III. *Zł. 5·60.*

Ks. K. Thullie: Ministrantura. *Zł. 0·15.*

B. W druku znajdują się:

a. Nowości.

B. Błażek: **Przez kraj słonecznych dolin i górskiej głuszy.** Dookoła Ziemi. T. I.

J. Chmaj i *K. Zagajewski:* **10.000 słówek niemiecko-polskich.**

J. Harabaszewski: **Dydaktyka chemji.** Biblj. Pedag.-Dydakt. T. VIII.

S. Irzyk: **Szczegółowy rozkład materjału naukowego dla publicznych szkół powszechnych 3-, 4- i 5-klasowych.**

J. Jakóbiec i *St. Leonhardt:* **Dorf und Stadt.** Podr. niem. dla IV oddz. szkół powszechnych i II kl. gimn.

H. Korowicz: **Polityka handlowa.**

M. Kreutz: **Rozwój psychiczny młodzieży.** Współpraca Domu i Szkoły w Dziele Wychowania Młodzieży. Z. VI.

J. Makarczyk: **Przez morza i dżungle.** Biblj. Iskier. T. XXXVII.

A. Rapaport: **Słownik do wyboru z pieśni Homera.**

W. Rybczyński: **Repetytorjum matematyki w zadaniach dla uczniów gimnazjum wyższego.**

A. Sawicki: **Czystość ciała i kąpiele.** Biblj. Higj. Powszechna. Z. IV.

F. Schiller: **Marja Stuart.** Biblj. Niem. T. XXXVIII.

W. Semkowicz: **Atlas historyczny Polski.**

Szkolny atlas historyczny. Cz. II. *Cz. Nanke* i *W. Semkowicz:* Dzieje średniowieczne i nowożytne.

Tablice ścienne do elementarza powiastkowego M. Falskiego. Mal. *W. Skoczylas.*

Testy Bineta-Termana. Opr. *S. Baley.*

b. Wznowienia.

K. Bartel: **Rzuty cechowane.** Wyd. II.

J. Szarota: **Nos jours nos travaux.** Dla IV kl. szk. średnich.

M. Weryho-Radziwiłłowiczowa: **Metoda wychowania przedszkolnego.** Wyd. III. Biblj. Pedagog.-Dydakt. T. VII

NOWOŚCI WYDAWNICZE

S. Baley: **Psychologja wieku dojrzewania.** Biblj. Pedagogiczno-Dydaktyczna. T. V. 1931. 8⁰. Str. 264. Z 3 rycinami. *Zł. 11·—.*

Jest to pierwsza monografja w języku polskim, omawiająca w sposób systematyczny całość zagadnień z zakresu psychologji dojrzewania, przyczem autor uwzględnia także ostatnią fazę dziecięctwa jako wstęp do poznania psychiki okresu przejściowego. Wobec dużego zainteresowania, którem zagadnienia powyższe cieszą się obecnie zagranicą i u nas, książka ta stanowi rzecz bardzo aktualną w polskiej literaturze psychologicznej. Będzie ona pożytecznem studjum dla słuchaczów uniwersytetu, przygotowujących się do zawodu nauczycielskiego, zwłaszcza na terenie szkół średnich, dając im możność zapoznać się z psychiką młodzieży, oddanej im w przyszłości w opiekę; z tych samych względów może ta książka liczyć na zainteresowanie ze strony nauczycieli szkół średnich i powszechnych.

B. Duchowicz: **Składniki chemiczne naszych pokarmów i napojów.** Tabl. A: Pokarmy roślinnego pochodzenia. Tabl. B: Pokarmy zwierzęcego pochodzenia. Rozmiary 90 × 83 *cm. Niepodklejone z objaśnieniami zł. 4·—, podklejone na tekturze zł. 10·80.*

Tablice niniejsze stanowią pierwszą tego rodzaju publikację w języku polskim, której potrzebę odczuwano oddawna nietylko przy nauce higjeny w szkołach wszelkiego rodzaju, lecz także w szerzeniu oświaty pozaszkolnej, oraz ze względów praktycznych w zakładach masowego żywienia, jak koszarach wojskowych, szpitalach, bursach i internatach. Sprawa racjonalnego odżywiania ludności stała się w dzisiejszych czasach jednem z naczelnych zagadnień, od którego zależy w wysokim stopniu dobro przyszłych pokoleń, ich tężyzna fizyczna i duchowa. Zagranica zrozumiała doskonale tę prawdę, to też rozwija od lat kilku żywą propagandę w kierunku uświadomienia całemu narodowi zasad racjonalnego żywienia. Szczegółowe wiadomości o witaminach jako czynnikach pierwszorzędnego znaczenia w naszem odżywianiu stały

się własnością tamtejszego ogółu niemal równocześnie ze zdobywaniem sztuki pierwszego czytania i pisania u dzieci. Zadaniem niniejszych tablic jest rozpowszechnienie tych wiadomości wśród najszerszych sfer społeczeństwa polskiego. Treściwa i przystępna legenda do tablic ułatwia nauczycielstwu, prelegentom i lekarzom wszczepienie w nasze społeczeństwo zasad racjonalnego odżywiania się, a zakładom żywienia, które wymieniliśmy poprzednio, ułatwia dobór pokarmów pożywnych, obfitujących w witaminy. W legendzie podaje autor obszerniejszą literaturę przedmiotu w języku polskim i obcych.

S. Łoś: **Strażnica.** Powieść. Biblj. Iskier. T. XXXVI. 1931. 8⁰. Str. 4 nlb. + 168. *Brosz. zł. 4·60, w kart. 6·—.*

Powieść, osnuta na tle pamiętnego okresu dywersyj bolszewickich na wschodnich rubieżach Polski. Bohaterem jej jest młody harcerz, który razem ze swoją drużyną przebywa w obozie nad granicą rosyjską. Stryjowi chłopca, oficerowi sztabowemu, wykrada ktoś bardzo ważny szyfr bolszewicki, który z wielkiemi trudnościami zdołał odcyfrować. Najtęższe siły wywiadowcze poszukują sprawcy. Młody harcerz spotyka tymczasem niedaleko obozu swego kolegę z jakimś podejrzanym osobnikiem. Podsłuchany urywek rozmowy zastanawia go. Śledzi kolegę, a ślad prowadzi go do gniazda szpiegowskiego. Tu dowiaduje się o planowanym napadzie dywersyjnym, który ma ułatwić przedostanie się szpiega ze skradzionemi dokumentami zagranicę. Wojsko, źle poinformowane o miejscu wypadu, oczekuje go na innym odcinku, podczas gdy harcerze własną piersią muszą odpierać atak rosyjski, zakończony zupełną porażką bolszewików. Treść powieści, apoteozującej miłość ojczyzny aż do ofiary z krwi, jest żywa, barwna i o silnem napięciu.

Cz. Nanke: **Europa środkowa w w. XVII i XVIII.** Podziałka 1:11,500.000. Mapka Szkolnego atl. historycznego. Cz. II. Nr. 11. *Zł. 1·—.*

Główne mapki tej tablicy przedstawiają Europę środkową po wojnie trzydziestoletniej i w epoce światłego absolutyzmu. Służą one w wyczerpujący dla nauki szkolnej sposób przy omawianiu historji europejskiej w XVII i XVIII w., uwidoczniając rozrost Prus i Austrji, upadek Polski i odwrót Turcji z Europy. Zdobycze Ludwika XIV na wschodniej granicy Francji przedstawiono w kartonie, podobnie jak Śląsk po pokoju wrocławskim. Tutaj też znalazło się miejsce dla przedstawienia trzynastu pierwszych państw związkowych, łączących się dla obrony przed Anglją w Stany Zjednoczone.

Cz. Nanke: **Europa w w. XIX.** Podziałka 1:21,000.000. Mapka Szk. atlasu historycznego. Cz. II. Nr. 15. *Zł. 1·—.*

Tablica ta daje nietylko stan Europy po kongresie wiedeńskim, lecz stanowi także przez dołączenie trzech kartonów, ilustrujących jednoczenie Włoch, dwóch kartonów, przedstawiających powstawanie państw narodowych na półwyspie bałkańskim, i kartonu, poświęconego aneksji Alzacji i Lotaryngji w r. 1871, dostateczne kompendjum szkolne przy nauce historji XIX wieku.

Cz. Nanke: **Europa zachodnia w czasie wojen napoleońskich.** Podziałka 1:7,500.000. Mapka Szkolnego atl. historycznego. Cz. II. Nr. 14. *Zł. 1·—.*

Epoka napoleońska jest tak ważną w nauczaniu historji, że należało poświęcić jej w atlasie jedną tablicę. Dzięki też wyróżnieniu obszarów Francji przedrewolucyjnej, zdobyczy do roku 1801 i późniejszych, oraz państw, uznających zwierzchnictwo Napoleona, i podkreśleniu miejscowości, ważnych historycznie, mapka ta dobrze informuje o ówczesnej Europie. W kartonie przedstawiono Włochy po pokoju w Campo-Formio.

Cz. Nanke: **Odkrycia geograficzne.** Podziałka 1:120,000.000. Mapka Szkolnego atl. historycznego. Cz. II. Nr. 9. *Zł. 1·—.*

Na mapce tej, przedstawiającej świat w projekcji Merkatora, zestawiono obszary, znane Europejczykom przed podróżami odkrywczemi, oraz obszary, poznane w następnych wiekach. Nadto uwidoczniono najważniejsze podłoże wielkich eksploratorów, a przy poszczególnych ważniejszych regjonach podano nazwisko odkrywcy i datę. Uwzględniono przytem polski punkt widzenia, wprowadzając w mapę imiona polskich podróżników. W czterech kartonach zestawiono podział polityczny kolonij od XVI do XVIII wieku.

F. A. Ossendowski: **Zagończyk.** Biblj. Iskier. T. XXIX. 1931. 8⁰. Str. 4 nlb. + 200. *Brosz. zł. 5·20, w kart. 6·80.*

Ośrodek akcji tej powieści historycznej stanowią dzieje młodego rotmistrza, należącego

do rodu Lisów, którego przodek brał udział w bitwie grunwaldzkiej. Dzieje te rzuca autor na tło walk religijnych w cesarstwie niemieckiem, których wpływy sięgały daleko poza granicę państwa i w wir swój pociągały także wojsko polskie. Bohaterem tej epopei była jazda, zwana lisowczykami, stworzona przez głośnego pułkownika A. J. Lisowskiego. Staranne studja nad panowaniem Zygmunta III, obejmujące nietylko podmalowanie historyczne, lecz także język epoki i stronę obyczajową, nadają tej powieści cechy pełnej rzeczywistości.

Dr. I. Pannenkowa: **Współpraca domu ze szkołą w Ameryce Północnej.** Współpraca Domu i Szkoły w Dziele Wychowania Młodzieży. T. V. 1931. 8°. Str. 20. *Zł. 0·90.*

Organizowanie się rodziców w kołach opieki dla współpracy wychowawczej ze szkołą, to ruch nawskróś nowoczesny, charakterystyczny dla naszego wieku. Szerzy się on na całym świecie. Autorka podaje w swej pracy krótki zarys dziejów i działalności najpotężniejszego zrzeszenia tego typu w Stanach Zjednoczonych, ze szczególnem uwzględnieniem zakreślonej tam na wielką skalę akcji pedagogicznego dokształcania rodziców.

S. Przybylski: **Goniec królewski.** Powieść historyczna. Nagrodzona na konkursie literackim m. Warszawy jako najlepsza książka dla młodzieży. Biblj. Iskier. T. XXXV. 1931. 8°. Str. 4 nlb. + 152. Z trzema tablicami barwnemi i 37 rycinami i przerywnikami J. Petry-Przybylskiej. *Brosz. zł. 5·60, w kart. 7·20.*

Akcja tej powieści rozgrywa się nad Sanem za czasów króla Mieszka II, a przedmiot jej stanowią losy kilkunastoletniego chłopca, który poprzez najdziwniejsze przygody wyrasta na bohatera. Tłem akcji jest już to starosłowiańskie grodziszcze, już to puszcza odwieczna, dwór królewski, czy samotnia kapłana niezapomnianych jeszcze bogów. Obrazy naszej dawności prapolskiej i pierwotnej naszej przyrody uwypuklają ilustracje cenionej artystki, tryskające swojskością i wczuciem się w ducha epoki.

W. Semkowicz: **Polska za Kazimierza Wielkiego. Stan z r. 1370.** Podziałka 1 : 6,000.000. Mapka Szkoln. atlasu historycznego. Cz. II. Nr. 7. *Zł. 1·—.*

Mapka ta jest nowym i zewszechmiar interesującym obrazem stosunków politycznych na obszarze Polski i Litwy za ostatniego z Piastów. Wprowadzono w niej podział ówczesny na ziemie i księstwa, zaznaczono miasta i zamki, wymurowane przez Kazimierza Wielkiego, i ważniejsze drogi handlowe. W kartonach przedstawiono podział Śląska w połowie XIV wieku, oraz współczesne planiki Lwowa i Wrocławia.

Tablice ścienne do Elementarza powiastkowego M. Falskiego. Mal. *W. Skoczylas.* Serja I. Tabl.: I. As; II. to As; III. Ala i As; IV. co to — to lisy; V. kot i kotek; VI. ej kotki — ej kotki. Rozmiary 78 × 70 *cm. Cena każdej tablicy niepodklejonej zł. 2·40, podklejonej 4·40. Komplet ośmnastu tablic niepodklejonych zł. 40·—, podklejonych 76·—.*

Uwagi, dotyczące tablic, znajdują się na str. 17 w artykule wstępnym.

St. Tync i *J. Gołąbek:* **Czytanki polskie dla II oddziału szk. powszechnej.** 1931. 8°. Str. 143. Z 103 rycinami K. Mackiewicza. *Zł. 2·60.*

St. Tync i *J. Gołąbek:* **Przewodnik metodyczny do Czytanek polskich dla II oddz. szkoły powszechnej.** 1931. 8°. Str. 120. *Zł. 2·80.*

Omówienie obu powyższych wydawnictw znajduje się na str. 18 i 19 w artykule wstępnym.

Pamiętnik II Ogólnopolskiego Zjazdu Polonistów w Krakowie w dniach 6 i 7 czerwca 1930 r. w 400 rocznicę urodzin J. Kochanowskiego. Przygotowany pod red. *M. Tazbira.* 1931. 8°. Str. 172. *Zł. 6·—.*

Treść: Z. Szmydtowa: Kochanowski jako artysta. St. Tatarówna: Kochanowski jako człowiek i obywatel. Z. Łempicki: Polska i polskość w nauczaniu polskiego. W. Kwaskowska: Projekt programu nauki języka polskiego w kl. I—III. — Uwagi nad ministerjalnym programem nauczania języka polskiego

na stopniu średnim. Referat zbiorowy, opracowany przez Sekcję Polonistyczną T. N. S. W. we Lwowie: R. Skulski: Lektura podstawowa. J. Zaleski: Lektura uzupełniająca. St. Wilk: Nauka o języku. J. Sandel: Ćwiczenia stylistyczne. M. Stećków: Wypracowania pisemne. L. Skoczylas: Referat Krakowskiej Sekcji Polonistów w sprawie zmiany programu nauczania języka polskiego w wyższych klasach szkoły średniej. K. Sosnowski: Referat o nauce języka polskiego w szkołach zawodowych. A. Skulska: Cz. I. Uwagi do programu języka polskiego w seminarjach nauczycielskich. J. Dancewiczowa: Cz. II. Gramatyka. J. Saloni: O nowe zasady konstrukcyjne programu języka polskiego w seminarjach. Wł. Szyszkowski: Najpilniejsze postulaty nauki języka polskiego w szkołach średnich. J. Gołąbek: Nauczanie języka ojczystego w kl. I—III gimn. J. Biliński: Nauczanie języka ojczystego w kl. I—III. Koreferat. J. Balicki: Jak uczyć czytać, mówić i pisać po polsku na stopniu średnim? Fr. Bielak: Nauczanie języka ojczystego w kl. VI—VIII. A. E. Balicki: Stanowisko polonisty w szkole. M. Tazbir: Sprawozdanie z działalności Komitetu Organizacyjnego i Głównego. Protokół Zjazdu.

T. Zwoliński: **Tatry.** Część wschodnia.: Tatry Wysokie i Bielskie. Podziałka 1 : 40.000. Rozm. 64 × 67 *cm. Niepodklejona zł. 9·20, podklejona na płótnie z wałkami lub do składania 13·70.*

Jest to mapa hipsometryczna, w której wysokości oznaczono 24barwnemi tonami i warstwicami. Mapa obejmuje obszar na wschód od Kuźnic, Doliny Kasprowej i Koprowej aż po Jaskinie Bielskie. Na północy obejmuje jeszcze Poronin, Galicową Grupę i Jurgów, na południu Szczyrbskie Jezioro i całą Drogę Turystowską. Mapa ta jest jedyną, uwzględniającą wszystkie zmiany, które zaszły w ostatnich czasach tak po polskiej, jak i po słowackiej stronie. Wielka stosunkowo podziałka pozwoliła uwzględnić w niej nawet bardzo drobne szczegóły, jak ścieżki turystyczne, a nawet skalne szlaki wysokogórskie. Informacje o schroniskach, szałasach, kolebach, znakowaniu ścieżek i cała wogóle bardzo szczegółowa treść czynią ją niezbędną w rękach turysty. Ogromna ilość barw umożliwia dobrze czytelność i przejrzystość mapy.

KRONIKA INSTYTUCJI

Rzut oka na działalność instytucji w roku ubiegłym. Idąc po myśli dotychczasowych założeń, wykazała instytucja dalszy swój rozwój na wszystkich polach produkcji, składających się na jej działalność. Wydano ogółem 127 książek, z czego 45 zupełnie nowych, a 22 w zmienionych wydaniach w ilości 1,319.120 egzemplarzy. Poza tem wyprodukowano 7 map ściennych, 53 mapy podręczne, 1 atlas i 33 mapy konturowe. Czysty zysk podniósł się do zł. 662.378·86, podczas gdy podatki i świadczenia społeczne wzrosły do zł. 451.118·97. W związku z zyskiem uchwaliło w dniu 24. IV. 1931. Walne Zgromadzenie akcjonarjuszy wypłacić 8% dywidendy, oraz 2% superdywidendy.

Podkreślić należy społeczne stanowisko instytucji, która poza stałemi, liczbowo znacznemi dotacjami na cele humanitarne w gotówce i wydawnictwach własnych, nadała w roku ubiegłym 60 stypendjów po zł. 200.— dla uczniów szkół różnych typów, oraz rozpisała konkurs rysunkowy dla przyjścia z pomocą młodzieży, wykazującej zamiłowanie i zdolności rysunkowe i malarskie, w którego wyniku rozdano 29 nagród pieniężnych w sumie zł. 1150.—, oraz 62 nagrody w książkach.

Ubiegły rok stanowił zarazem zamknięcie dziesięciolecia pracy wydawniczej firmy kartograficznej S. A. Atlas, która w r. 1924 połączyła się z S. A. Książnica Polska w obecne, wielkie przedsiębiorstwo. Tych dziesięć lat pracy instytucji to stały postęp w kierunku usprawnienia metod pracy, ulepszenia urządzeń technicznych i jakościowego doboru wydawnictw.

Za główną zasługę poczytuje sobie instytucja stworzenie w tym okresie czasu prywatnego polskiego przemysłu kartograficznego na wielką skalę, którego wysiłki uznało tak społeczeństwo polskie jak i władze państwowe, wyróżniając go trzykrotnie najwyższemi odznaczeniami. Dziesięcioletni dorobek w tym kierunku obejmuje 12 map Atlasu ściennego Polski, 8 map Atlasu ściennego Europy, 182 mapki podręczne, Powszechny atlas geograficzny, Atlas Polski współczesnej, 5 atlasów wojewódzkich, oraz monumentalną Mapę topograficzną, komunikacyjną i administracyjną Polski, wszystkie niemal w opracowaniu prof. E. Romera i jego uczniów.

Ostatnie aprobaty ministerjalne w zakresie naszych wydawnictw. W ostatnich miesiącach aprobowało Min. W. R. i O. P. następujące nasze wydawnictwa:

I. Rozp. z d. 19. II. 1931, L. II. 9554/30,

jako środki naukowe dla uczniów szkół powszechnych i średnich ogólnokształcących następujące mapki Szkolnego atlasu historycznego. Cz. II: *Cz. Nanke* i *W. Semkowicz:* Dzieje średniowieczne i nowożytne:

1. *Cz. Nanke:* **Prowincje b. cesarstwa rzymskiego po r. 476.** Podz. 1:14,500.000. Dozwolone.

2. *Cz. Nanke:* **Monarchja frankońska za Karolingów.** Podz. 1:6,500.000. Dozwolone.

3. *W. Semkowicz:* **Słowiańszczyzna zachodnia i wschodnia w w. X.** Podz. 1:6,000.000. Dozwolone.

4. *W. Semkowicz:* **Polska za Bolesława Chrobrego.** Podz. 1:6,000.000. Dozwolone.

5. *Cz. Nanke:* **Europa w czasie walki papiestwa z cesarstwem i wypraw krzyżowych w w. XI—XIII.** Podziałka 1:11,000.000. Dozwolone.

6. *Cz. Nanke:* **Europa w epoce wielkich soborów i reformacyj.** Podz. 1:11,500.000. Dozwolone.

7. *W. Semkowicz:* **Polska i Litwa za Jagiellonów w w. XV.** Podz. 1:6,000.000. Dozwolone.

8. *W. Semkowicz:* **Polska w w. XVII.** Podz. 1:6,000.000. Dozwolone.

9. *W. Semkowicz:* **Polska w dobie rozbiorów. 1770—1795.** Podz. 1:6,000.000. Dozwolone.

10. *W. Semkowicz:* **Ziemie polskie w pierwszej ćwierci XIX wieku.** Podz. 1:6,000.000. Dozwolone.

11. *W. Semkowicz:* **Polska odradzająca się. 1914—1921.** Podz. 1:6,000.000. Dozwolone.

II. Rozp. z d. 4. III. 1931, L. II. 7986/30, jako podręcznik pomocniczy dla nauczycieli:

1. *B. Dyakowski:* **Zarys metodyki niższego kursu nauki o przyrodzie.** Wyd. IV. Dozwolone.

III. Rozp. z d. 4. III. 1931, L. II. 11301/30, jako podręcznik dla uczniów gimn. wyższego:

1. *J. Mihułowicz:* **Podręcznik arytmetyki na kl. VII gimnazjów.** Wyd. IV. Dozwolone.

IV. Rozp. z d. 2. IV. 1931, L. II. 22242/30, jako podr. pomocniczy dla uczniów szkół powszechnych, gimnazjum niższego, szkół rzemieślniczo - przemysłowych, niższych szkół technicznych i dla nauczycieli:

1. *W. Zillinger:* **Zbiór ćwiczeń z fizyki dla szkół powszechnych.** Dozwolone.

V. Rozp. z d. 2. IV. 1931, L. II. 8665/30, jako środek naukowy dla uczniów szkół powszechnych i średnich ogólnokształcących:

1. *E. Romer:* **Atlas konturowy.** Dozwolone.

VI. Rozp. z d. 2. IV. 1931, L. II. 19450/30, jako środek naukowy dla uczniów szkół wszystkich typów:

1. *E. Romer* i *J. Wąsowicz:* **Polska.** Mapa polityczna. Podz. 1:1,250.000. Dozwolone.

VII. Rozp. z d. 2. IV. 1931, L. II. 20423/30, jako podręcznik dla uczniów szkół powszechnych i niższego gimnazjum:

1. *E. Romer* i *M. Polaczkówna:* **Pogadanki krajoznawcze.** Wyd. IV. Dozwolone.

VIII. Rozp. z d. 2. IV. 1931, L. II. 20425/30, jako podręcznik dla uczniów gimnazjum niższego:

1. *S. Banach, W. Sierpiński* i *W. Stożek:* **Arytmetyka i geometrja dla klasy II szkół średnich.** Dozwolone.

IX. Rozp. z d. 2. IV. 1931, L. II. 24678/30, jako podręcznik dla uczniów gimnazjum matematyczno-przyrodniczego i szkół zawodowych o kierunku chemicznym:

1. *S. Pleśniewicz:* **Podręcznik chemji dla klas wyższych szkół średnich.** Cz. I. Dozwolone.

X. Rozp. z d. 16. IV. 1931, L. II. 11539/30, jako lekturę podstawową dla uczniów VII i VIII kl. szkół średnich ogólnokształcących, oraz IV i V kursu seminarjów nauczycielskich:

1. *St. Adamczewski:* **Sympozjon.** Wybór prozaików polskich XIX i XX wieku. Wyd. II. Dozwolone.

XI. Rozp. z d. 17. IV. 1931, L. II. 19449/30, jako książkę pomocniczą dla nauczycieli neofilogów:

1. *S. Ciesielska-Borkowska:* **Język francuski.** Zarys metodyczno-dydaktyczny. Polecone.

XII. Rozp. z d. 17. IV. 1931, L. II. 7205/30, jako książkę pomocniczą dla nauczycieli:

1. *K. Bzowski:* **Jak uczyć o klimacie.** Biblj. Geogr. Dydaktyczna. Zeszyt IV. Dozwolone.

XIII. Rozp. z d. 17. IV. 1931, L. II. 10076/30, jako środek naukowy dla szkół powszechnych, średnich ogólnokształcących, semin. naucz. i szkół zawodowych:

1. *E. Romer:* **Europa środkowa.** Podz. 1:1,000.000. Dozwolone.

XIV. Rozp. z d. 17. IV. 1931, L. II. 12467/30, jako podręcznik dla uczniów gimnazjum wyższego i seminarjów nauczycielskich:

1. *Ks. J. Ciemniewski:* **Etyka katolicka.** Dozwolone.

XV. Rozp. z d. 17. IV. 1931, L. II. 22497/30, jako środki naukowe dla szkół powszechnych, średnich ogólno-kształcących, semin. nauczycielskich i szkół zawodowych:

1. *E. Romer:* **Półwysep apeniński.** Podz. 1:1,000.000. Dozwolone.

2. *E. Romer:* **Półwysep bałkański.** Podz. 1:1,250.000. Dozwolone.

3. *E. Romer:* **Kraje skandynawskie.** Podz. 1:1,500.000. Dozwolone.

4. *E. Romer:* **Europa wschodnia.** Podz. 1:2,000.000. Dozwolone.

5. *E. Romer:* **Półwysep pirenejski.** Podz. 1:1,000 000. Dozwolone.

XVI. Rozp. z d. 21. IV. 1931, L. II. 29944/29, jako książkę pomocniczą dla nauczycieli:

1. *St. Szober:* **Zasady nauczania języka polskiego w zakresie szkoły powszechnej i gimnazjum niższego.** Wyd. III. Polecone.

XVII. Rozp. z d. 22. IV. 1931, L. II. 11539/30, jako książkę pomocniczą dla uczniów szkół średnich ogólnokształcących, semin. nauczycielskich i szkól zawodowych:

1. *J. Łoś:* **Zasady ortografji polskiej i słownik ortograficzny.** Wyd. IV. Dozwolone.

XVIII. Rozp. z dnia 22. IV. 1931, L. II. 5061/31, jako podręcznik dla uczniów II oddz. szkoły powszechnej:

1. *St. Tync* i *J. Gołąbek:* **Czytanki polskie dla II oddziału szkoły powsz.** Dozwolone.

XIX. Rozp. z dnia 23. IV. 1931, L. II. 19448/30, jako podręcznik dla uczniów gimn. klasycznego starego i nowego typu, oraz gimnazjum humanistycznego:

1. *T. Sinko:* **Gramatyka łacińska.** Wyd. III. Dozwolone.

XX. Rozp. z d. 25. IV. 1931, L. II. 6770/30, do bibljotek uczniowskich zakładów kształcenia nauczycieli i biblj. nauczycielskich:

1. *W. Mc Dougall:* **Psychologja grupy.** Przeł. J. Chałasiński. Biblj. Przekł. Dzieł Pedagogicznych. T. XIV. Polecone.

XXI. Rozp. z d. 25. IV. 1931, L. II. 19447/30, jako podręcznik dla uczniów szk. powszechnych do 5 oddz. włącznie i I klasy szk. śr. ogólnokształcących:

1. *F. Piasek:* **Nauka śpiewu metodą trójdźwiękową.** Cz. I. Wyd. IV. Dozwolone.

XXII. Rozp. z d. 27. IV. 1931, L. II. 13075/30, jako podręcznik dla uczniów VIII kl. szkół średnich ogólnokształcących:

1. *J. Cieśliński:* **Lectures sur l'histoire de la civilisation française.** Cz. II. Dozwolone.

XXIII. Rozp. z d. 27. IV. 1931, L. II. 1907/31, jako podręcznik dla uczniów szkół powszechnych, średnich ogólnokształcących, oraz I. kursu semi.n nauczycielskich:

1. *J. Jakóbiec* i *S. Leonhardt:* **Trzecia książka do nauki języka niemieckiego.** Wyd. V. Dozwolone.

Świat i Życie. W dniach 13—14. III. 1931 odbyło się w lokalu S. A. Książnica-Atlas przy ul. Nowy Świat 59 zebranie dyskusyjne, w którem wzięli udział pp. prof. dr. Kazimierz Nitsch (Kraków), prof. dr. Adam Krzyżanowski (Kraków), ks. biskup prof. dr. A. Szlagowski (Warszawa), dr. Jan Dembowski (Warszawa), prof. dr. St. Pieńkowski (Warszawa), doc. dr. Henryk Paszkiewicz (Warszawa), prof. dr. A. Peretiakowicz (Poznań), prof. Kazimierz Górski (Warszawa), prof. L. Szperl (Warszawa), prof. Jan Parandowski (Warszawa), prof. S. Szober (Warszawa), dr. Marja Kociatkiewiczówna (Warszawa), prof. S. Straszewicz (Warszawa), prof. Eugenjusz Romer (Lwów), prof. dr. Stanisław Pawłowski (Poznań), prof. dr. Czesław Leśniewski (Warszawa), prof. dr. Stanisław Kot (Kraków), prof. dr. Zygmunt Łempicki (Warszawa) i dr. Anna Chorowiczowa (Warszawa).

Zebranie poświęcone była dyskusji nad projektem encyklopedji dla młodzieży, która w roku przyszłym ukazywać się zacznie nakładem S. A. Książnica-Atlas pod tytułem nagłówka niniejszej notatki. Redaktor encyklopedji, prof. dr. Zygmunt Łempicki, zaznajomił zebranych z pracami wstępnemi redakcji i przedstawił szkic projektu całości encyklopedji. Po referacie prof. dr. J. Łempickiego wywiązała się ożywiona dyskusja, w której omówiono wszystkie problemy, związane z celem i charakterem encyklopedji.

Z głosów uznania. W związku z naszym udziałem w zeszłorocznej Międzynarodowej Wysta-

III. Nagroda. J. Dobek, Warszawa. Rys. do F. A. Ossendowskiego: Wańko z Lisowa. Biblj. Iskier. T. XXIII.

wie Komunikacji i Turystyki w Poznaniu pisał St. Zaleski na łamach *Kurjera Poznańskiego*, r. 1930, nr. 326, następująco:

„Trzecim przedstawicielem kartografji polskiej jest Książnica-Atlas S. A. we Lwowie, której zakłady kartograficzne są tworem prof. E. Romera. Znaczne stoisko gromadzi różne gorodzaju wydawnictwa kartograficzne. Atlasy prof. E. Romera geograficzne, historyczne, krajoznawcze, mapy topograficzne, fizyczne mapy turystyczne, plany miast składają się dzisiaj już na wielki zbiór różnorodnych dzieł kartograficznych o **nieocenionem znaczeniu.** Nie będziemy przeto wyliczać ich szczegółowo; różnicę wykonania technicznego starszego typu i najnowszego demonstruje się na wystawie. **Dzisiejsza technika nieprześcigniona.** Wystarczy obejrzeć mapę Europy wschodniej, precyzyjnie wykonaną, w kolorach pastelowych, żywą, miłą a poważną, aby stwierdzić, że w wyścigu narodów Polska chlubić się może sukcesami bardzo wielkiemi. I to jest najcenniejszą wartością tej wystawy, bez krzywdy dla narodów, które obesłały naszą wystawę geograficzną. **Kartografija polska jest pierwszorzędną**".

III. Nagroda Z. Horodyńska, Warszawa. Rys. do Z. Rogoszówny: Dziecinny dwór. Biblj. Iskierek. T. I.

Bardzo aktualnym przyczynkiem do oceny naszych wydawnictw kartograficznych jest głos inż. K. Grochowskiego z Harbina, który w swym liście do nas z d. 24. XI. 1930 tak pisze o mapce Azji północnowschodniej z *E. Romera*: Powszechnego atlasu geograficznego:

„Czuję się w obowiązku zaświadczyć, że z wszystkich kart, które dotychczas były wydane z krajów Wschodniej Azji, powyżej wymieniona karta jest **najdoskonalszą** i nomenklatura profesora K. Kotwicza jest **najlepszą** ze wszystkich nomenklatur, jakie dotychczas były używane, dla oznaczenia nazw chińskich, mongolskich, japońskich i innych daleko-wschodnich".

Z humanitarnej działalności instytucji. Ostatnio nadesłały nam podziękowania następujące instytucje:

Muzeum Oświaty i Wychowania w Warszawie za 12 książek, P. Szk. Morska w Gdyni, Biblj. Zakł. im. Ossolińskich we Lwowie — 15 ks. i 6 map, Czyt. Ak. we Lwowie, Pol. Biały Krzyż w Kołomyi — 1 mapę, Koło Mat.-Fiz. Uniw. J. K. we Lwowie — 1 ks., Czytelnia Ludowa w Szarleju za 25 ks. i 1 mapę.

Pozatem otrzymaliśmy podziękowania z zagranicy od: Wydziału Oświatowego Okręgu w Guarany w Brazylji za 107 ks. i 46 map, Československo-Polskě Společnosti w Pradze — 5 ks., Royal Geographical Society w Londynie — 1 mapę, Institut des Sciences de l'Education w Genewie, oraz Bureau International d'Education w Genewie.

KSIĄŻNICA-ATLAS

ZJEDNOCZONE ZAKŁADY
KARTOGRAFICZNE I WYDAWNICZE T. N. S. W.
SPÓŁKA AKCYJNA

podaje do wiadomości, że w wykonaniu uchwał Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia z dnia 7 grudnia 1928, oraz Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonarjuszy z dnia 24 kwietnia 1931, przystępuje do wymiany akcyj dawnych markowych, uchwałą Walnego Zgromadzenia Akcjonarjuszy z dnia 27 czerwca 1925 przestemplowanych na zł. 10·—, a uchwałą Walnego Zgromadzenia Akcjonarjuszy z dnia 7 grudnia 1928 przewaloryzowanych na zł. 11·42 i $^{6}/_{7}$ grosza imiennej wartości każda, na nowe akcje złotowe imiennej wartości zł. 100·— każda w ten sposób, że za każdych 35 akcyj dawnych po zł. 10·— nominale, przewalutowanych na zł. 11·42 i $^{6}/_{7}$, z kuponem dywidendowym Nr. 8, otrzymuje akcjonarjusz 4 akcje po zł. 100·— nominale z kuponem dywidendowym Nr. 1 za rok 1930.

Konwersję akcyj przeprowadzają bezpłatnie Kasy Spółki we Lwowie (ul. Czarnieckiego 12), oraz w Warszawie (ul. Nowy Świat 59) od dnia 1 maja do dnia 15 października 1931.

Posiadaczom akcyj niżej 35 sztuk zaleca się dokompletowanie, względnie pozbycie, celem umożliwienia innym akcjonarjuszom dokompletowania posiadanych akcyj. Zlecenia kupna-sprzedaży przyjmuje Towarzystwo Kredytowe i Budowlane Urzędników i Nauczycieli Szkół Średnich, Spółdzielnia z ograniczoną odpowiedzialnością we Lwowie, przy ul. Czarnieckiego 12, I p.

Posiadacze mniejszej ilości akcyj mogą otrzymać za każde 9 sztuk akcyj dotychczasowych 1 akcję à zł. 100·— nominale, przy wyrównaniu różnicy za ułamek akcji gotówką przez Towarzystwo Kredytowe i Budowlane Urzędników i Nauczycieli Szkół Średnich, Spółdzielni z ograniczoną odpowiedzialnością we Lwowie, ul. Czarnieckiego 12, I p., wedle zgodnego porozumienia.

Spółka zastrzega sobie prawo złożenia niewymienionych do końca 1931 r. akcyj do depozytu sądowego.

Akcjonarjusze zechcą przeto przedłożyć do wymiany stare akcje wraz z talonem i arkuszami kuponowemi oraz z kuponem Nr. 8 za rok 1930, dołączyć w dwóch egzemplarzach konsygnację numerów w porządku arytmetycznym i deklarację, mocą której przyjmują na siebie odpowiedzialność za autentyczność przedłożonych akcyj, obowiązując się dostarczyć Spółce innych akcyj, w razie gdyby między przedłożonemi znajdowały się akcje zamortyzowane lub nieprawdziwe.

Wydawnictwo i nakład Książnicy-Atlasu Tow. Nauczycieli Szkół Średnich i Wyższych, S. A.
Redaktor: Jan Koczwara, Lwów, Czarnieckiego 12. Zakłady Graficzne Książnica-Atlas, Lwów.

Należytość pocztową opłacono ryczałtem.